

Marek Sioma

Bilans działalności Polskiego Towarzystwa Historycznego za okres 1 kwietnia 1937 – 31 marca 1938

Rocznik Lubelski 36, 227-229

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MAREK SIOMA
Lublin

Bilans działalności Polskiego Towarzystwa Historycznego za okres 1 kwietnia 1937 – 31 marca 1938

Poniżej podaję treść artykułu publicystycznego będącego sumarycznym ujęciem dokonań PTH u schyłku II Rzeczypospolitej. Zdecydowałem się przedstawić Czytelnikom tekst *in extenso*, rezygnując tym samym z jego naukowego opracowania. Zabieg ten, przeprowadzony został celowo, aby nie zakłócać narracji, pozwolić współczesnym Czytelnikom ocenić dokonania, przeanalizować problemy ówczesnego Towarzystwa, ale znaczenie miał również i ten fakt, że mamy do czynienia z tekstem popularnym, który należy widzieć przede wszystkim pod kątem zainteresowania się problematyką PTH i jego dokonań przez publicystę ówczesnej oficjalnej, ogólnopolskiej gazety codziennej.

Dokonany na odbytym ostatnio walnym zgromadzeniu doroczny przegląd prac Polskiego Towarzystwa Historycznego, wykazał planowy i wszechstronny rozwój tej zasłużonej organizacji badań naukowych nad dziejami powszechnymi i Polski.

155 posiedzeń z 153 referatami naukowymi, wygłoszonymi w 12 oddziałach (poza środowiskami uniwersyteckimi – w Brześciu, Grodnie, Katowicach, Kielcach, Łodzi i Przemyślu) – to liczba, świadcząca wymownie o tempie pracy zorganizowanych w Towarzystwie historyków. Rozpiętość tematyczna przeprowadzonych w ostatnim roku badań, uwzględniająca zagadnienia dydaktyczne, archiwalne, krytyczne, historię starożytną, najnowszą, kościelną, gospodarczą, regionalną, bibliografię i studia, związane z wydawnictwem Polskiego Słownika Biograficznego – dają obraz odpowiedzialnego wysiłku merytorycznego, uczynionego przez polską naukę historyczną w okresie sprawozdawczym.

Obok pracy odczytowej, ważną pozycję w omawianym okresie (1 IV 1937 – 31 III 1938) zajęły sprawy wydawnicze, wśród których na pierwszym miejscu wymienić należy reedycję Bibliografii historii polskiej ś.p. prof. L. Finkla, której kontynuacja (T. 1-go) ukazała się w r. 1937 w opracowaniu doc. dr. Włodarskiego (T. 3) i osobną komisję naukową (T. 2-gi). Ulepszony został redakcyjnie i typograficznie główny organ Towarzystwa „Kwartalnik Historyczny”, a na konferencji redaktorów polskich czasopism historycznych w grudniu 1937, ustalono zasady współpracy i polityki czasopiśmienniczej. Rozwija się wreszcie pomyślnie inny organ Towarzystwa (rocznik 5-ty) „Wiadomości historyczno-dydaktyczne”.

Usilną propagandę swoich prac i celów programowych rozwinęło Towarzystwo wśród szerokich kół kulturalnego społeczeństwa, a w szczególności zaś wśród nauczycielstwa prowincjonalnego. W tym celu poza prelekcjami w mniejszych miastach wydano specjalny przewodnik informacyjny dla nauczycielstwa, podający wskazówki do inwentaryzowania znajdujących się na prowincji materiałów archiwalnych, zabytków sztuki oraz znalezisk prehistorycznych.

Komisja dydaktyczna Towarzystwa uczestniczyła w pracach Polskiej Komisji Międzynarodowej Współpracy Intelktualnej, w szczególności w konfrontacji porozumiewawczej polsko-niemieckiej w Warszawie, poświęconej sprawie podręczników szkolnych. Zajmowano się szczegółowo badaniem programów nauki historii w gimnazjach i reformą studiów historycznych w uczelniach wyższych. Dążono do podniesienia aktywności naukowej nauczycieli historii w ośrodkach prowincjonalnych i wysunięto postulat wobec ministerstwa oświaty, aby zapewnić Towarzystwu czynny udział w kwalifikowaniu podręczników szkolnych.

Ciekawie i pożytecznie układały się w roku sprawozdawczym stosunki Polskiego Towarzystwa Historycznego z zagranicą. Na pierwszy plan wysuwa się tu bardzo wybitny udział naszych uczonych w 1-szej Konferencji Historyków Bałtyckich w Rydze, na której badacze nasi (Kutrzeba, Dąbrowski, Halecki, Tyszkowski, Handelsman i inni) przedstawili 11 referatów (w czym dorównali polskiej delegacji tylko Szwedzi). Następnie uczestniczyli historycy nasi na zaproszenie Estonii w zjeździe historycznym polsko-estońskim w Tartu, na którym powołano wspólną stałą komisję w celu systematycznego opracowania archiwów, przedstawiania periodycznych sprawozdań w czasopismach obu narodów, udzielania pomocy w poszukiwaniach naukowych, przygotowania wspólnego dzieła p.t. „Czasy polskie w Estonii” itp. Ważne znaczenie miała następnie polsko-węgierska narada historyków (odbyta w Krakowie w maju b.r.) w sprawie przygotowania bibliografii polsko-węgierskiej, i podjęcia studiów badawczych nad interesującymi oba narody zagadnieniami historycznymi. W pełnym przygotowaniu znajdują się prace Towarzystwa nad udziałem historyków polskich w międzynarodowym zjeździe historyków w Zurychu, który odbędzie się w sierpniu i wrześniu r.b. Na zjazd ten zgłoszono udział 35 referentów z 33 referatami z różnych dziedzin historii.

Fundamentalnym osiągnięciem Polskiego Tow[arzystwa] Historycznego w roku minionym jest załatwienie sprawy budowy własnego gmachu w siedzibie centrali organizacji we Lwowie. Polskie Tow[arzystwo] Historyczne, mimo że jest jednym z najprężniejszych towarzystw naukowych, nie posiada dotychczas własnego lokalu na siedzibę swej centrali i musi korzystać z gościnności zakładów Uniwersytetu J[ana] K[azimierza]. Towarzystwo podjęło więc inicjatywę budowy własnego domu, a względ na przypadającą w r. 1940 600-ą rocznicę objęcia przez Kazimierza Wielkiego Lwowa i ziem poł[udniowo]-wschodnich, przyszedł – symbolicznie niejako – z pomocą tej inicjatywie. Wszak w tym roku odbędzie się wielki *congressus* historii polskiej we Lwowie, który powita ją w gmachu tej nauce specjalnie poświęconym. Będzie ten gmach na pewno najlepszym pomnikiem uczczenia dzieła Kazimierzowskiego, polskiej nauce historycznej stworzy zaś korzystne warunki nowego świetnego rozwoju. Sprawa budowy tego gmachu jest na najlepszej realizacyjnej drodze. Zarząd miejski we Lwowie ofiarował Towarzystwu na ten

cel piękną parcelę, zaś szereg instytucji finansowych przeznaczyło już na budowę domu znaczne fundusze. W lipcu b.r., nastąpi rozpoczęcie budowy gmachu.

Taki jest najogólniej ujęty bilans rozwoju Polskiego Towarzystwa Historycznego w roku ub[iegłym]. Jak widać bilans poważny i rzetelny, świadczący wymownie, iż Towarzystwo pod sprężystym i światłym kierownictwem prof. Ludwika Kolanowskiego godnie kontynuuje swe piękne tradycje, wchodzi w nowy okres pracowitego i dla dziejów ojczystych zasłużonego żywota.

Źródło: S. M., Rok historyków polskich, „Gazeta Polska”, 28 VI 1938, nr 175, s. 5.